FRÅN HEMBYGDSARBETET

Altuna hembygdsförening

1987 var ett bra år för Altuna hembygsförening. Medlemsantalet rör sig kring 120 personer, (Altuna är en liten socken) och varje år har vi numera ett planeringssammanträde i febr. Verksamheten har de senaste åren delats upp i dels traditionella, högtidliga punkter, dels föredrag av föreläsningskaraktär. Tyvärr är hembygdsgården icke tillräckligt varm att hålla öppen vintertid, vilket ger en koncentration av verksamheten till vår, sommar och höst. Innan sommarsäsongen deltog ordf. sekr. och kassör i upptaktsmöte om "Hela Sverige skall leva" kampanjen för Enköpings kommun på Kryddgården. Ordf. Mona von Engeström hade då i febr. deltagit i studiekonferens i Södertälje på samma tema med representanter från hela landet.

Föreningens utåtriktade program skickas ut till alla hushåll och 1987 inleddes det med vårröjning och städning 1 juni. Nationaldagen som egentligen första gången firades med anledning av Hembygdens År, har numera blivit en fast institution med deltagande av Hemvärnet, Enarösterna och andakt i kyrkan. Detta år deltog vik. kyrkoherde Finn Bodemar. Sättet att fira Nationaldag minner om en gammal historisk tradition för Svenska Flaggans Dag. Trefaldighetsaftonen tillhör också de gamla högtiderna för föreningen. Märkligt nog är det ofta vackert väder den lördagskvällen. Stillhet, ödmjukhet och förväntan inför naturen känns riktig. I hembygdsgården vidtar ett kaffesamkväm med levande ljus. Även 1987 underhöll Ann Johansson med klockren sång och blockflöjt. Sommaren var regnig och de som ansvarade för midsommarfirandet såg sig nödsakade att flytta firandet till Altunagården. Den var sommardekorerad och firandet blev glatt och lyckat. Margareta Gestrin ledde glatt och medryckande alla traditionella lekar. Föreläsningsserien hade detta år tre föredrag. Det första hölls 1 aug. av Berthold Beste, som talade initierat om vår natur. Nästa föredrag hölls av Hans Möller, Heby, som talade om den viktiga tegelbruksepoken i Heby. Föredraget var välbesökt och samtalen kom in på många aspekter av gångna tiders arbete och liv.

Frågan är om inte föredraget 29 aug. var det mest lyckade. David Ekstrand visade bilder och berättade om igelkotten — räddningsförsök av en hotad djurart. Programmet var speciellt riktat till barnen. Många barn var där. Kring hembygdsgårdens område fanns tipspromenad, skattletarjakt och andra tävlingar med priser. Inom parantes kan nämnas att 1988 anordnades lådbilstävling med kaffe i hembygdsgården. Vi tror att det går att på så sätt få med både barn och föräldrar. Andra förslag finns såsom sång- och musikkväll med barn, ett teaterstycke eller en eftermiddag med gamla lekar.

De äldres Dag kom i september och är också en för föreningen gammal tradition som hittills vidmaktshållits. Den innehåller gudstjänst och kaffesamkväm i hembygdsgården.

Årsmötet hölls 20 september. Vid årsmötet diskuterades kampanjen "Hela Sverige skall leva".

Tilläggas kan att hembygdsgården sommartid förutom tillfälliga besökare också används vid sammankomster av andra föreningar och skilda jubileer.

Mona von Engeström

Björklinge Hembygdsförening

Hembygdsföreningens årsprogram har växt fram och blivit till tradition under de sjutton år som föreningen har verkat. Den bildades år 1970. De årligen återkommande programpunkterna är årsstämman med föredrag och spelmansmusik, valborgsmässofirandet med kase, vårsånger och vårtal, kyrkstigsvandringen genom allmänningsskogen med efterföljande friluftsgudstjänst vid Lagmansbo, Björklingedagen, den stora hembygdsdagen, som i många år även innehöll spelmansstämma, samt höstträff. År 1987 tillkom också en bussutflykt, som av det stora intresset att döma också har kommit för att stanna.

Sedan det nya sockenmuseet i arrendelagården i prästgården invigdes 1985 med landshövdingetal och annan ståt, har mycket av föreningens verksamhet koncentrerats kring det. Föremålsbeståndet växer ständigt genom generösa gåvor, föremålen och lokalerna måste fortlöpande vårdas och museet hålls öppet och tillgängligt för besökare. Det är mycket arbete och det görs av medlemmar. Föreningen har också ett fotoarkiv med 888 registrerade foton (vid årskiftet 1987—88) och ett album för varje år med pressklipp som rör bygden. Dessutom utges sedan 1977 en årsskrift, Björklinge förr och nu, som trycks i 500 ex.

Medlemsantalet i föreningen var vid årsskiftet 183.

Vid årsstämman 1987 berättade fil dr Bertil Flemström, Uppsala, om ortnamnen i Björklinge och tolkningen av dem. Gås Andersbygdens spelmanslag spelade. Fotograf Gunnar Lager hade anordnat en fotoutställning om socknens skolor före år 1950. Efter förhandlingar, kaffe och föredrag invigdes det nybyggda skolmuseet på sockenmuseets vind.

Valborgsmässoaftonen hälsades våren som vanligt vid Sandvikenbadet med vårsånger sjungna av kyrkokören under ledning av Leif Hall och tal av prosten Lars Ridderstedt. En mindre kase var tänd vid standkanten. Den stora kasen med trädgårdsavfall var av myndigheterna hänvisad till grusgropen vid Ramsjö såg. Där ansågs brandrisken vara liten och riskerna för att grundvattnet skulle förorenas av brandresterna var mindre än på föregående års plats, slalombacken vid Sandviken.

Kyrkstigsvandringen, ca åtta km lång, mellan gårdarna Kättsbo och Lagmansbo avslutades som alla år med friluftsgudstjänst i Lagmansbo hage och kyrkkaffe. En tips-

Från invigningen av skolmuseet efter 1987 års årsstämma. Gun Wallström demonstrerar en skolplansch från sekelskiftet för "elever" i den nygamla skolsalen på sockenmuseets vind.

promenad med frågor på gamla bruksföremål från Mickelsbo gård var anordnad.

Björklingedagen 8 juni inleddes med friluftsgudstjänst i Prästgårdsparken där Gås Andersbygdens spelmanslag medverkade. Efter kyrkkaffet demonstrerade medlemmar i föreningen gamla redskap från det intilliggande museet och inbjöd besökarna att själva pröva på gamla arbetsmetoder. Så t.ex. att släcka en brasa med handspruta eller med den gamla kyrkpumpen från 20-talet. Att mala säd på stenkvarn, att borra med navare, hyvla med handhyvel, såga ved, väva band, bråka lin, mangla med kaveldon, skriva med stålpenna och bläck och bli utsatta för gammaldags tångondulering i museets damfrisering. Det blev en helt igenom lyckad dag.

Mycket lyckad blev också bussutflykten i slutet av september. Då besöktes Harbonäs säteri, där ägaren, fru Kerstin Axelsson, berättade om säteriets historia och inbjöd samtliga att bese slottets inre. Nästa anhalt var Harbo hembygdsgård, där Harbo hembygdsförenings ordförande Sune Eriksson och gårdens föreståndare fru Eva Johansson tog emot. I Gysinge gjorde vi en kort rast vid flottningsmuseet och fortsatte sedan till Söderfors. Där blev vi guidade runt i samhället av Söderfors hembygdsförenings ordförande Gunnar Thollander. Vid kaffet berättade Yngve Ramsten brukets historia och hur det var att växa upp som fattig brukspojke. Vi besökte också Hembygdsföreningens museum, den gamla smedsbostaden och en hantverksutställning, som pågick i bygdegården.

Vid höstträffen i november hade Gunnar Lager ställt i ordning skioptikon-balloptikonapparaten från skolmuseet och visade tillhörande svartvita bilder, men också nytagna färgbilder från sommaren 1987. Gun Wallström berättade från sina intervjuer med gamla björklingebor och Lars Ridderstedt redogjorde för planerna för ombyggnad av sakristian i kyrkan. Spelmansmusik inramade kvällen.

Gun Wallström

Byggnadssnickare Roger Näswall, Biskopskulla sysselsatt med renovering av Jan Fridegårds minnesstuga i Gåde. Herman Sundkvist Boglösa ser till att nödvändig materiel finns tillhands. Foto: Henry Emanuelsson.

Boglösa hembygdsförening

Föreningen har under 1987 genomfört en kyrkstigsvandring med ett 25-tal deltagare, i juli månad en hällristningsvandring som samlade 70 deltagare och en fredagskväll i början av september en hällristningsvandring i lyktsken med 30 deltagare.

Årets sommarresa gick till Roslagen med besök vid Penningby slott. Kvarngården och Morastugan i Länna besöktes också. Ciceron här var Länna hembygsföreningens ordförande Åke Söderman. Vidare besöktes Vaxholm och hembygdsgården där samt Valltentuna kyrka.

Utöver sommarresan som sker med buss gör föreningen varje år en mindre utflykt i egna bilar till någon hembygdsförening eller annan sevärdhet. 1987 gick färden en lördag i augusti till den nyrenoverade väderkvarnen i Kungs-Husby som med svängande

vingar hälsade deltagarna välkomna. Eldsjälen bakom renoveringen, Birger Thisner, Segla, gav besökarna en grundlig instruktion i hur en väderkvarn fungerar. Ett besök gjordes också vid bymuseet i Lidingby i Vallby.

Den 25 juni besökte landshövding Hans Alsén och representanter för Enköpings Naturskyddsförening Hällristningsgården i samband med att det blivande naturreservatet i Hemsta, Boglösa, inspekterades.

Den 20 augusti gästade länets riksdagsmän Hällristningsgården och stora Rickebyhällen i samband med en rundtur i länet för att utröna förutsättningarna för ett utökat turistutbud.

Årets sista sammankomst var luciafirandet som var förlagt till Boglösa bygdegård. Förutom framträdande av Lucia med tärnor förekom musikunderhållning och dragning på Boglösa vävstugas lotteri till förmån för Hällristningsgården och som inbringade 4 000 kronor.

Föreningen håller också på att iordningställa en minnesstuga tillägnad författaren Jan Fridegård i hans barfotamarker i Gåde by och där renoveringsarbete pågått under året.

Antalet besök i Hällristningsgården var 2 700, därav var 78 besökare av främmande nationalitet.

Föreningen hade under året 152 medlemmar.

Henry Emanuelsson

Bondkyrko hembygdsförening

Föreningen har under verksamhetsåret hållit fem protokollförda styrelsemöten och fem protokollförda föreningsmöten samt två muntligt rapporterade sammankomster. Morgonandakt hölls på Kristi Himmelsfärds dag och Luciafest firades. Programkommittén har vid dessa möten ordnat intressanta föredrag och underhållning.

På årsmötet visade Karl Österberg diabilder och berättade om utflykter i Uppland, Dalarna och Hälsingland. Den 1 april fick mötesdeltagarna njuta av Sonya Kihlgrens sånggrupps vackra sånger, därefter höll Eva Westman ett intressant föredrag om 1920-talets Eriksdal, Erikslund och Enhagen. Karl Österberg visade i anslutning till detta program sina motiv från gamla Luthagen och Eriksdal samt läste därtill några verser om dessa stadsdelar. Efter morgonandakten på Kristi Himmelsfärds dag hölls vårsamkväm. Efter sommaruppehåll blev höstens första möte 7 oktober då Luthagens kommundelsnämnds ordförande Bengt Wahlberg berättade om nämndens arbete. Den första november berättade Nea Wahlström om kläder från forntid till nutid och visade diabilder med trevliga kommentarer. Så den 12 december den sedvanliga Luciafesten. Den 3 februari, verksamhetsårets sista möte, berättade docent Allan Rostvik om ortnamn i bla. Bondkyrko församling.

Gunilla Englund-Ponterius

Danmarks hembygdsförening

Danmarks Hembygsförening bildades den 3 november 1986. Det första året präglades av att söka finna formerna för föreningen.

Verksamheten under året 1987 har fördelats på studiecirklar, projekt, föreningsmöten och utflykter.

Fyra studiecirklar har pågått under året: Fornlämningar i Danmark, Flora i Danmark och Danmarks byar och gårdar (2 cirklar). En inspelningskurs har letts av Gunnar Olsson. Tre föreningsmöten har ägt rum och två utflykter. Sex projekt har startats under 1987, delvis som följd av studiecirklarna.

Föreningen har gett ut en årsskrift i december och förberett utgivning av en skrift om Runstenar i Danmarks församling av kyrkoherde Tomas Anderman. Föreningen deltog i Upplands Fornminnesförenings kurs i vård av fornlämningar samt har anslutit sig till gruppen Långhundraleden.

Ett fruktbart samarbete har inletts med Astrid Wexell på Riksantikvarieämbetet med anledning av hennes utgrävningar på två platser där motorvägen Uppsala-Stockholm går fram. Föreningen har vidare för Ämbetet påpekat att sju runstenar behöver rustas upp. Därutöver har föreningen haft givande kontakter med landsantikvarie Ola Ehn och länsantikvarie Stig Rydh. Föreningen har erhållit mindre bidrag från bl a kommundelsnämnden.

Danmark har till följd av sin topografi inga fasta fornlämningar från stenåldern. Under järnåldern däremot korsades området av viktiga vattenvägar och landvägar. Detta har satt spår i fornlämningar på snart sagt varje moränkulle i området. En av många uppgifter är att levandegöra dessa historiska minnen.

Sven Berglund

Husby-Ärlinghundra-Märsta Hembygdsförening

Husby-Ärlinghundra-Märsta hembygdsförening hade 281 betalande medlemmar. Under året har skolmuseet besökts av 14 skolklasser med 247 elever samt av 49 anställda vid kommunens förskolor.

Tre studiecirklar har varit igång, vävcirkel, dokumentation av "Kexfabriken" samt Odensala sockens historia.

Torpet Torrhäll kan nu ta emot besökare. Invändig upprustning återstår. Gökotta och Valborgsmässofirande har arrangerats. Årets bussresa gick till Julita herrgård.

Hembygdens dag anordnades den 16 augusti.

Den 21 augusti var det föreläsningsafton i Husby församlingshem. Torsten Ordeus från Dialekt- och Fornminnesarkivet i Uppsala var föreläsare. Lucia firades tillsammans med Odensala folkdansgille och lockade ca 160 personer.

Motivet på årets minnestallrik är Sätuna gård, en av gårdarna som revs på 1960-talet.

Bror Lindh

Järlåsa hembygdsförening

Centrum för hembygdsföreningens verksamhet är Granhammar, den gamla f.d. skolan, som numera ägs av hembygdsföreningen. Där har vi vår föremålssamling och där äger de flesta av våra aktiviteter rum.

De senaste åren har vi i början av januari anordnat en julfest för bygdens barnfamiljer. Vi tror, att det är en bra satsning, flera nyinflyttade familjer har hittat vägen till Granhammar. Årets fest samlade ett stort antal deltagare, stora som små till dans och lekar kring granen. Dragspelaren Bengt Jansson ledde lekarna och underhöll festdeltagarna.

I maj hölls en trivselkväll i form av musik-café med underhållning av bygdens spelmansgrupp "Järlåsa-borna", och i september träffades vi för att äta sill och potatis.

Varje år i december anordnas en gåvoauktion, då handarbeten, träslöjd, hemstöpta ljus, bröd, m.m. auktioneras bort. Inkomsten går till underhåll av skolhuset och torpet Lövhagen.

Under hösten har några av föreningens kunniga medlemmar dragit in vatten och toalett i Granhammar. Genom frivilliga arbetsinsatser och enskilda gåvor blev kostnaden överkomlig.

Vid torpet Lövhagen, ca 1 km. från skolan anordnas årligen en familjeträff lördagen före midsommar. Många familjer söker sig till den idylliska torpstugan från 1700-talet. Här finns även en äldre stuga, troligen från 1600-talet, och den har under några år varit föremål för yttre och inre upprustning. Årets insats har varit att frilägga golvet från gammalt bråte och jord. Detta smutsiga arbete utfördes av några eldsjälar i föreningen jämte några Järlåsa-ungdomar den 7 maj, då Operation Dagsverke pågick i skolorna.

Redaktionen för den lilla skriften Järlåsa-bygden utkom lagom till jul med ett nytt nummer om vårt Järlåsa.

Brita Eriksson

Lovö hembygdsförening

Verksamheten inleddes traditionsenligt på valborgsmässoafton med brasa, körsång, tal till våren och fyrverkeri i Drottningholmsparken.

Årsmötet hölls den 4 juni i Kina slottskök. Efter förhandlingarna berättade antikvarien Thomas Billig om aktuella inventerings- och renoveringsarbeten på Drottningholm.

De två årliga bussutflykterna var som vanligt mycket uppskattade. Försommarresan gick till Fjärdhundraland och dess fem hundraden. Vid Vånsjöåsen mötte Olle Torsmark från Torstuna hembygdsförening och gav oss en livfull skildring av bygden med dess många fornlämningar. På eftermiddagen återsåg vi Olle vid föreningens vackra

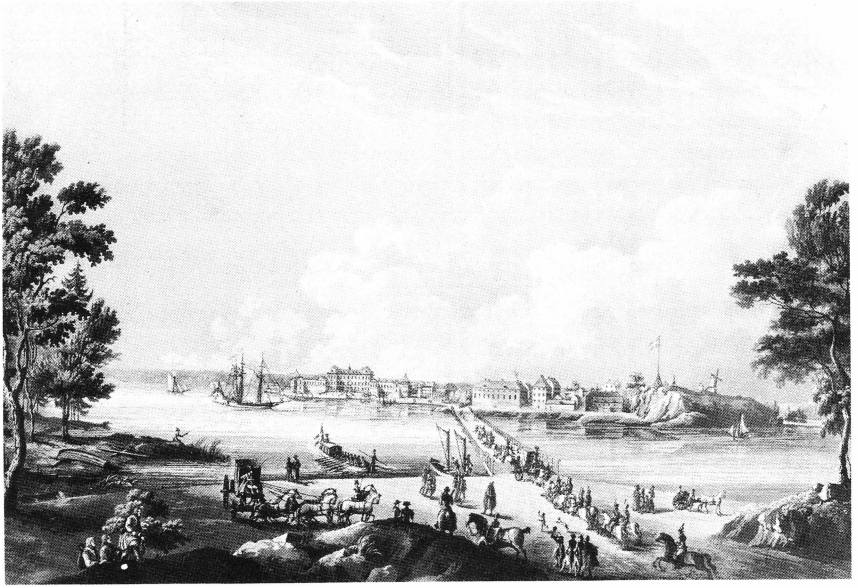

Drottningholms slott och Kärsö bro år 1800. Gravyr av Johan Fredrik Martin.

hembygdsgård Härled. Däremellan hade vi bl.a. besökt tre gamla kvarnar, i Härnevi, Torsby och Vånsjöbro, samt intagit luch på Furan utanför Enköping.

Höstutflykten gick till Östra Södertörn, med guidade visningar av Tyresö slott och Tullmuséet på Dalarö. Vi vandrade också runt i Sandemars magnifika barockträdgård.

Den 19 augusti kunde ett märkligt 200-årsjubileum firas. Den dagen år 1787 invigdes nämligen den nya broförbindelsen mellan Stockholm och Drottningholm av Gustaf den tredje med stora festligheter på Kersö och Drottningholm. Vi firade dagen genom att samlas i Brostugan på Kersö, där fil dr Berit Wallenberg berättade om broarnas tillkomsthistoria och vidare öden allt intill hennes egna minnen från 1900-talets början. Jubiléet uppmärksammades också av Ekerö kommun den 20 september invid det av kommunen nyrenoverade Hertigarnas stall (f.d. Drottningholms värdshus). Föreningen stod jämte ett stort antal andra organisationer som arrangör av det omfattande programmet, som pågick hela dagen och avslutades med ett präktigt fyrverkeri. Dagen ersatte den traditionella hembygdsdagen på Rörby och Hogsta.

I övrigt kan noteras att museet och fornstigen besökts av grupper från andra hembygdsföreningar, skolklasser m.fl. Samlingarna har också tillförts ett flertal värdefulla föremål av generösa givare.

Malin Beijer

Norrsunda kyrka. Teckning Karin Österberg.

Norrsunda fornminnes- och hembygdsförening

Årsmöte hölls den 28 februari i biblioteket i Råbergsskolan. Ett föredrag om natur av Elisabeth Linder var ett uppskattat inslag.

Bild- och filmträff i Vrån den 27 mars, där föreningens medlemmar visade bilder ur egna arkiv.

Den 25 april träffades en grupp medlemmar på Skobygravfältet för skötsel och röjning.

Gökotta var den 31 maj, då vi samlades på Örnsbacken, varifrån Anna-Lisa tog oss med på en intressant promenad, som följde "stensträngar" i Krogsta.

Den 14 juni medverkade vi i hembygdsföreningarnas gemensamma hantverksdag vid Viby by i Sigtuna. Vår förening ställde upp med kransågning, tröskning, korgbindning, spånad och krokning, nätbindning.

Kyrkmarschen den 28 juni genomfördes i fint sommarväder.

En ljuvlig sommardag den 12 juli tog Ingmari och Anders oss med på en blomstervandring i Verkaområdet.

Det enda som regnade bort i år var repslagningen som vi skulle ha på vår hembygdsdag den 9 augusti. Men som vi gavs tillfälle att hålla till i bygoegården kunde alla andra hantverksaktiviteter genomföras.

Svampdagen i september blev en besvikelse med få besökare och lite svamp.

2 oktober hade vi höstens bild- och filmträff i Vrån.

Den 28 november stöptes ljus i Norrsunda skola kanske för sista gången då nu Sigtuna kommun sålt skolan. Skolverksamheten har fortsatt i vanlig omfattning med bl a smide, ljusstöpning och arbete med lin.

Utställningarna fortsätter och i biblioteket har vi provat en variant med tipstolva där museiföremål var tipsobjekten. Det slog väl ut och återkommer säkert då och då.

Så har vi reparerat kring ett fönster vid Vrån och rödfärgat uthuset.

Gunnar Andersson

Olands hembygdsgille

År 1987 har i Olands Hembygdsgille varit ett mycket verksamt år med många olika aktiviteter.

Traditionsenligt firades julgille i Gamla Klockargården i Alunds där Olands Felare underhöll med folkmusik.

Äggsexa anordnades på Gammel-Gränome där Jan Andersson, Uppsala, visade färgfilmen "Året i markerna". En bildberättelse i ord och toner. Stor uppslutning vid båda tillfällena.

16 maj 1987 hölls gåvoauktion vid Gamla Klockargården, som inbringade 17.597:—. Behållningen gick oavkortad till avbetalning på lånet för väderkvarnen.

Midsommarfesten på Gammel-Gränome gick helt i traditionens tecken med folkmusik, folkdans, körsång, trollkarl för barnen och lekar kring majstången. Loppmarknad, kaffeservering, fiskdamm m.m. I huvudbyggnaden visade Hans Lustig, Uppsala, träskulpturer, teckningar, gouache och pastell och Sven-Olof Carlsson hade ordnat en minnesutställning med teckningar och akvareller av sin far, Sven Carlsson. Ca 1.000 personer besökte festen.

Skriften Olands-Bygden, som hembygsgillet utger vart 5:e år, utkom år 1987.

15—16 augusti 1987 deltog hembygdsgillet tillsammans med ett stort antal föreningar och enskilda i den stora utställningen Oland Visar i Alunda. Hembygdsgillet hade en egen utställning av leksaker och tillsammans med Ekeby CKF en utställning om linodling, linberedning och färdiga linnealster. Båda utställningarna var välbesökta och mycket lyckade.

Hembygdens dag firades tillsammans med Alunda församling 30 aug. -87 Kyrkoherde Bertil Bodin, Olands Felare och Olands Folkdansgille medverkade. Museerna visades för allmänheten.

5 sept. -87 hölls Skäfthammars marknad i Gimo tillsammans med ett stort antal föreningar. Gimo Brukssextett och Olands Folkdansgille underhöll marknadsbesökarna.

Vid årsmötet den 8 nov. -87 berättade Kerstin Björk-Jansson om kampanjen för "En levande bygd och natur". Sture Alm, Torborg och Ove Jansson underhöll med folkmusik.

Vandrarhemsverksamheten har varit i stort sett oförändrad jämfört med föregående år. Antal gästnätter 1.162.

En studiecirkel kring fasta fornlämningar har varit verksam i Alunda.

I gåvor har under året erhållits kr. 44.107:—.

Hembygdsgillet har ca 430 medlemmar.

Gunda Nordvall

Rasbokils Hembygds- och Fornminnesförening

Årsmötet hölls 18 maj 1987 i Hembygdsgården i Kölinge, Rasbokil. Därvid avtackades avgående sekreteraren Gun Björklund med vackra blommor. Mångårige medarbetaren, tidigare även ordförande, Stig Björklund hedrades med Riksförbundets för Hembygdsvård hedersnål med lagerkans. Björklund tackade för många fina arbetsår i Rasbokil.

Efter årsmötesförhandlingarna berättade Hemslöjdskonsulenten Linnea Rothqvist-Ericsson om den hemslöjdsinventering som gjorts i Uppland och som förvaras på Upplandsmuseet. Roslagen företräddes av laggkärl och lockfåglar; Bruksområdet av fint smide; Mälarlandskapet av prydnadsvävnader och centrala jordbruksbygden visade upp nyttovävnader: handdukar, bolstervar, sängryor och hästtäcken. Samtidigt visade Kilsborna resultatet av en titt i lådor och på vindar: Bolstervar av bomullsvarp med lininslag på baksidan, duktyger och handdukar i hellinne mm.

Boken "Glimtar ur Rasbokils sockenhistoria" går numera med vinst.

Under året har rödfärgning av uthus skett.

En studiecirkel för odling och beredning av spånadslin har startat. Sådd av fyra kg lin på lerblandad mulljord gav långt lin; den regnrika hösten försvårade skörd och torkning och vidare beredning. Cirkeln avser att fortsätta även under 1988.

Midsommaraftonen firades på Årby tillsammans med Bygdegårdsföreningen. Hembygdsdagen i augusti firades inomhus i Hembygdsgården, medan regnet öste ner utanför. Efter gudstjänst där Hemvärnet deltog, serverades kaffe i storstugan, där också Rasbo folkdansgille uppträdde till musik av Rasbo spelmanslag. Gunhild Andersson visade rotflätningsalster. Museet visades av Stig Björklund och Kerstin Höök. Tipspromenad i regnet bjöd på många överraskningar, och lotterierna hade strykande åtgång — trots regnet var stämningen trivsam och uppslutningen god.

Kerstin Höök

Roslagens fornminnes- och hembygdsförening, Norrtälje

Roslagens Fornminnesförening fungerar i hög grad som stadens föreläsningsförening, numera i samverkan med STF, Naturskyddsföreningen och Föreningen Norden.

År 1987 var temat *Adertonhundratalet* och alla föreläsningarna hölls i stadens Konsthall. Riksantikvarie Sven Lundkvist inledde med att berätta om folkrörelsesveriges framväxt, en annan föreläsning handlade om odlingslandskapet och floran under 1800-talet och till sist kom Albert Engström och Grisslehamn med.

I augusti hölls som vanligt en sensommarkväll på Penningby slott och då kretsade programmet kring Dan Andersson, som en gång i sin ungdom reste runt i Roslagen som nykterhetstalare. Hans dikt presenterades av professor Jan Arvid Hellström med hustru Lena som sångare. Slottssalen var alldeles fullsatt.

En av föreningens mest kunnige och hängivna medlemmar, f folkskollärare Manfred Ohlson, har gått bort. Han var en framstående forskare och en flitig skribent, och hans bok om Mora sten, som han ansåg fortfarande ligger på sin plats, väl synlig efter vägen, har väckt uppmärksamhet. Föreningen har vidare gett f tjänstemannen Stig Andersson, Norrtälje, sin medalj för hans forskning kring arbetarrörelsen i Norrtälje.

Inte minst för att stödja och inspirera skolans hembygdsundervisning har föreningen medverkat i två publikationer. Tillsammans med Historiska museet och Roslagsmuseet har man gett ut *Historiska Nyheter-Roslagen*, där ledordet varit *kommunikation*. Därigenom har man på ett naturligt sätt kunnat berätta om färder till lands och sjöss. Flera illustrationer svarade Gunnar Brusewitz för.

I Finsta ligger Stockholms läns lantbruksskola, men där föddes också den heliga Birgitta. Intresset för henne och f ö för medeltiden växer. Fornminnesföreningen har därför gett ut en liten skrift om Birgitta, där Anna Guttorp tecknat och Lennart Jansson tagit med Birgittatexter och berättat om vad som hände, när Birgitta var barn i Finsta och under som inträffade i Roslagen efter hennes död.

Fornminnesföreningen har föreslagit Norrtälje kommun att anlägga en järnålders- och vikingaby vid Vigelsjö gård, alldeles utanför Norrtälje stad.

Lennart Jansson

PENNINGBY SLOTT

Roslagens Sjöfartsminnesförening

"Vinden är god, skeppet gör god fart och besättningen är vid gott mod."

Det är nu 50 år sedan vi sjösatte, den 15 mars 1938. Sjösättningen firades med ett jubileumsmöte på Väddö folkhögskola, där det berättades om sjömanslivet förr och nu och framfördes musik för såväl sjöfolk som landkrabbor.

Från stormastens kaltopp blickar vi framåt över haver mot nya mål och nya horisonter.

— Vi ska aktivt kämpa för att hålla liv i våra sjöfartsminnen och göra vårt allra bästa för att föra traditionerna vidare till den tredje generationen efter de seglande rospiggarna.

— Vi ska initiera och främja forskning kring Roslagens sjöfartshistoria.

— Vi ska utveckla och ta väl hand om vårt fina *sjöfartsmuseum på Kaplansbacken vid Älmsta, Väddö.* Vi bör bli bättre på att ta hand om de besökande skolklasserna, lägerskolorna och grupperna och ännu bättre på att fånga upp Sjöbloms och Östermans döttrar och söner och barnbarn.

Som vanligt deltog föreningen i arrangerandet av *Postrodden över Ålands hav.* Den 11 juni 1988 gick den 15:e postrodden till minne av postrotemännen från Eckerö och Vädd. I ett särskilt jubileumshäfte berättas om postrodden förr och nu.

Mitt i sommaren anordnas på sjöfartsmuseet *Beckbyxans Dag med Kanalrodd.* När vanligt folk drar upp sina båtar på hösten lägger vi loss under en *Skepparafton* och berättar om resor och upplevelser i nära och fjärran vatten.

Sedan en tid tillbaka genomförs en mycket intressant studiecirkel om redaren *Jerk-Anders* Andersson, en Roslagens egen Onedin.

Roslagen under segel heter en miniatyrutställning om Roslagens sjöfartshistoria. Den är gjord av konstnären Björn Senneby och finns att låna hos föreningen.

Årsboken *Rospiggen* kommer troget ut varje år strax före jul. Vi tar tacksamt emot manus och uppslag till artiklar.

Hjälp oss att hålla liv i våra sjöfartstraditioner och att bevara dokumentation och föremål. Det kan gälla fartyg, redare, skeppare, skeppsbyggare, lots- och fyrfolk, laster, trader, fiske, skeppsböcker m.m. Det är inte bara segelepoken som intresserar oss, utan även den ångdrivna sjöfaten, pråmsjöfarten, havsbogseringen av timmer, färjetrafik m.m.

Lars Nylén

Skogs-Tibble fornminnes- och hembygdsförening

Föreningen har under 1987 fortsatt sitt trägna arbete att väcka intresse för hembygden och dess historia.

Vid föreningens årsmöte höll Sven-Olle Lundquist ett uppskattat kåseri om Tibblebyns historia under 1700-talet. Framställningen byggde på omfatande egna arkivstudier.

Under juli månad har traditionsenligt museet hållits öppet på söndagar. Vid dessa tillfällen har olika textila hantverkstekniker som bandvävning och tovning demonstrerats för intresserade. Vidare har gammaldags målningstekniker och getskötsel visats. Museet har besökts av många enskilda intresserade, skolklasser och grupper.

Mycket tid har ägnats åt praktiskt arbete — katalogiseringsarbetet av föreningens samlingar har avslutats, reparationer på museibyggnaden och andra byggnader och röjningsarbeten i museiträdgården har utförts av många frivilliga och intresserade krafter.

Planeringen inför föreningens 60-årsjubileum nästkommande år har påbörjats. En skogstibbledag under senare delen av sommaren och en jubileumsskrift förbereds.

Christer Sundström

Skokloster Gille

Förutom årsmöte har två medlemsmöten hållits med mellan 50—70 medlemmar närvarande vid varje möte. Styrelsen har hållit fyra protokollförda sammanträden.

Medlemsantalet var vid verksamhetsårets slut 152 st.

Vid medlemsmötena ingår, förutom angenäm samvaro med bl.a. dans, kulturinslag, t.ex. vid vårmötet föredrag "Ett verksamhetsår vid Skoklosters gård åren 1825—1826".

Musikkommitten har forskat efter, och upptecknat gamla låtar från bygden och som framförts vid sammankomsterna.

Två fältvandringar har genomförts.

Den 25 maj: samling vid Flasta kyrkoruin för deltagande i morgonandakten, därefter färd till Sjusta. Vandring till Sjusta hög med omgivande gravfält, vidare terrängledes till Kaddala samt åter till bilarna vid Sjusta.

Den 25 augusti: samling vid Bygdegården, vandring förbi gamla festplatsen och vidare söderut utmed höjdsträckningen med forngravar, stensträngar och linberedningsplats. Förbi Linda med platserna för gamla Linda, gravar och runsten, sedan vidare till Ljusberget med runsten och forngravar som var sista punkt för vandringen.

Efter tillskyndan av Gillet har runstenen vid Sjusta och ryttarstenen vid kyrkan rustats upp av personal från runverket.

Gillet har deltagit av Sveriges nationaldag i Håbo kommuns centralort Bålsta.

Häggeby kyrka och skolmuseum har besökts.

Medlemsbladet har givits ut i fyra nummer under året.

Yngve Karlström

Solna hembygdsförening

Styrelsen har under året haft nio protokollförda sammanträden och har därutöver haft ett stort antal kontakter vid handläggningen av de löpande ärendena.

Föreningens museum på Charlottenburgs gård har under året hållits öppet för allmänheten tre gånger i veckan, onsdagar, lördagar och söndagar mellan kl. 13 och 15. Styrelsens ledamöter och suppleanter har enligt viss turordning handhaft visningen av museet under öppethållandet.

Museiföreståndare har under året varit Maud Nylén.

Enligt överenskommelse med Solna kulturnämnd har Margareta Strandberg under hösten inom ramen för sin tjänst vid kulturförvaltningen arbetat vid museet med särskilda arbetsuppgifter en dag i veckan.

Styrelsen har aktualiserat fråga om viss inredning av vinden på Charlottenburg för museiändamål.

Föreningens arkiv av böcker har under året inventerats, varefter viss avyttring skett av litteratur av mindre intresse för museet.

Föreningen har mottagit ett stort antal gåvor, huvudsakligen från föreningsmedlemmar. Gåvorna finns dokumenterade på kansliet.

Flera av styrelsens ledamöter och suppleanter har deltagit i en av Stockholms läns bildningsförbund anordnad arkivkurs.

Lars Larsson har på styrelsens vägnar deltagit i kurs i bildarkivering anordnad av Stockholms läns hembygdsförbund.

Styrelsen har under året utgivit dels en liten skrift om Charlottenburgs gård, dess historia, inredning samt inre och yttre inventarier dels ett "välkommenblad" till ny medlem i föreningen.

Utöver den egentliga museiverksamheten har ett stort antal arrangemang genomförts under året. Arrangemangen har varit musikunderhållning av skilda slag, föredrag, en rad uställningar samt utfärder och utflykter inom och utom kommunens gränser.

Ett antal musikarrangemang har genomförts i Charlottenburgs park, dit många äldre solnabor söker sig sommartid.

Årsmötet avhölls på Karlbergs slott och följdes av visning av slottet under ledning av krigsskolans chef Matts Liljegren.

Förberedelser för firandet av Solnaåret 1988 har pågått under hela året.

Sekreteraren har representerat föreningen vid besök av Stocksunds hembygdsförening Amorina i Stocksundstorp.

Kungl Husgerådskammaren har begärt föreningens medverkan att under sommaren 1988 anordna en minnesutställning i mellersta Koppartältet över hertiginnan Thérèse, som bodde på Haga slott under ett 30-tal år fram till sin död 1914. Utställningens titel blir "Den glömda prinsessan". Styrelsen har lovat medverka.

För grupper av pensionärer och förskolebarn har genomförts speciella arrangemang på Charlottenburg. Företrädare för föreningen har berättat om gården och gamla Solna i övrigt samt demonstrerat pågående utställning. Delar av föremålssamlingen och arkivet har visats upp och diskuterats.

Delar av föreningens samlingar finns deponerade i kommunens representationsrum.

Föreningen har för 1987 av Solna kommun genom dess kulturnämnd beviljats anslag med 60.000 kronor. Härutöver disponerar föreningen museilokalerna hyresfritt.

Medlemsavgiften har under året varit 50 kronor för enskild medlem och 75 kronor för makar. Antal medlemmar vid årets slut 475 st.

Föreningens samlingar är på ett betryggande sätt försäkrade.

Genom remiss från Solna kommun har föreningen avlämnat yttrande över förslag till detaljplan för kvarteret Planen i Råsunda.

Föreningen har också beretts tillfälle att avge yttrande över det av kommunen upprättade kulturminnesvårdsprogrammet, den s.k. bevarandeplanen.

Gösta Fagerberg

Spånga Fornminnes- och Hembygdsgille

Rådet har hållit åtta protokollförda sammanträden och har ständig samverkan i Rådets angelägenheter.

Årsstämma hölls söndag 15 mars i Spånga församlingshus. Efter stämmoförhandlingarna höll arkivarie Margareta Nockert från Riksantikvarieämbetet föredrag med diabilder om "Förhistoriska textilfynd".

Höstmöte hölls söndag 15 november i Spånga församlingshus, varvid f stadsbibliotekarien i Sundbyberg Bengt Järbe talade om "Lasse-Maja och andra kyrktjuvar".

Vidare har ett antal sammankomster och arrangemang ordnats med program och underhållning, såsom bildvisningar, gökotta, vandringar, brasafton, höstmarknad och julbasar.

Sommargudstjänster anordnades i Nälsta gård 28 juni, 26 juli och 23 augusti tillsammans med S:t Tomaskyrkan i Vällingby.

Spångadagen arrangerades i samverkan med Spånga Folkdansgille söndag 14 juni med högmässodeltagande i Spånga kyrka, kyrkkaffe i Prästgården, folkdansuppvisning och lekar på ängen norr om kyrkan.

Spånga gymnasium inbjöd för sjätte året i följd till medverkan i dess Spånga-vecka 16—20 november med tema "1700-talet". Flera rådsledamöter deltog med klassundervisning, visning av Spångafilmen och bussfärd med besök vid Spånga kyrka, Bussenhus och Akalla by.

Andra utåtriktade aktiviteter har varit vandringar, visningar av Nälsta gård, Bussenhus och Spånga kyrka, informationsbesök i skolklasser och barnstugor, studieverksamhet i form av studiecirkeln "Bygd i förvandling" tillsammans med Hem och Samhälleföreningen med Lars Nahlbom som cirkelledare och flera rådsledamöter som ämnesledare. Erik Svedin har medverkat i en ABF-cirkel om Spångas historia bland pensionärer i Nälsta.

Spångafilmen har varit uthyrd för visning vid fem tillfällen.

200 lotter för Riksförbundets hembygdslotteri har sålts vid Gillets publikarrangemang.

Spångabygden, Gillets medlemstidning, har utkommit med fyra nummer, varav ett är medlemsförteckning och övriga med kulturhistoriska artiklar med anknytning till Spånga. Spångabygden sänds även till skolor, bibliotek och andra institutioner i Spånga-området, till hembygdsföreningar och andra samarbetsorganisationer i grannskapet.

Sockenstämmoprotokoll för Spånga och Järfälla under gångna århundraden har lästs och tolkats av en studiegrupp alltsedan 1980. Andra och tredje delen omfattande tiden 1750—1800 respektive 1801—1825 utkom i tryck under hösten och försäljs av rådsledamöterna, i Nälsta gård och genom lokala bokhandlare.

Ett Spångasmycke har börjat tillverkas som kopia av ett gravfynd i Tensta från 900-talet. Det kan beställas genom Gillets arkivarie och har redan rönt stort intresse.

Nälsta gård har hållits öppen för allmän visning 2:a och 4:e söndag varje månad (sommartid endast 4:e söndagen) kl 12—15. Rådsledamöterna alternerar som värdar. Vid 26 tillfällen har gården gästats av olika föreningar och korporationer.

Gillet tillhör Riksförbundet för Hembygdsvård, Stockholms läns Hembygdsförbund, Stockholmstraktens hembygdskrets, Samfundet S:t Erik, Spånga Föreningsråd, Västerorts och Järva kulturkommittéer och är representerat i kulturförvaltningens stadshisoriska samarbetsgrupp.

Ekonomiska bidrag för programverksamhet, vård av Nälsta gård, tryckning av sockenstämmoprotokoll m.m. har erhållits av Västerorts och Järva kulturkommittér, Spånga Lions Club samt enskilda personer.

Till basarer och lotterier erhölls gåvor av ett flertal affärsidkare och enskilda personer.

Gillets ekonomi redovisas i efterföljande balans- och resultaträkningar. Granskningsmännens berättelse lämnas vid årsstämman.

Gillets medlemsantal var vid årsskiftet 440, varav 287 helbetalande, 115 familjemedlemmar och 38 ständiga medlemmar.

Årsavgiften har varit 50 kr för helbetalande och 10 kr för familjemedlem. Ständigt medlemskap kan inte längre tecknas enligt tidigare årsmötesbeslut.

Stockholms Näs hembygdsförening

Verksamheten 1987 började med ett föredrag av David Damell, Riksantikvarieämbetet. Han talade om 1986 års utgrävningar i Signhildsberg/Forn-Sigtuna. Dessa utgrävningar ligger oss varmt om hjärtat. Vi tycker det är mycket trevligt att vi har ett så märkligt fornlämningsområde i vår kommun. Hembygdsföreningarnas medlemmar har här också fått en unik chans att få deltaga i arkeologiska utgrävningar. Varje år offrar de intresserade delar av sin semester för att få vara med och gräva.

Hembygdsföreningen har två årliga evenemang som har blivit mycket uppskattade. Det är spelmansstämman, som detta år var välbesökt, och hantverksdagen, då årskurs 3 i skolorna i Kungsängen får komma ner till hembygdsgården och prova olika hantverk. Vi anser att eftersom barnen i Kungsängen ofta är inflyttade har hembygdsföreningen en viktig uppgift i att lära dessa barn hur man levde här i trakten förr i tiden.

Hembygdsgårdens jordbruksredskap har under alla år haft en mycket undanskymd plats i vårt museum. Under sommaren påbörjades arbetet med att uppföra ett jordbruksmuseum under ledning av initiativtagaren Håkan Winberg. Ekonomiskt möjliggjordes detta genom en insamling bland föreningens medlemmar, donationer och frivilligt, oavlönat arbete. Detta nya museum kommer att ge oss helt nya möjligheter att på ett pedagogiskt sätt visa våra "förortsbarn" hur man drev ett jordbruk förr i världen.

Kerstin Molander

Strömsbergs Bruksgille

Under perioden har hållits 12 styrelsemöten.

För att öka användningen av Bagarstugan har en skrivelse skickats till Västlands Hembygdsförening, där vi ber dem hänvisa till vår Bagarstuga när deras är fullteckknad.

I Brukslokalen har många timmars frivilligt arbete utförts. På önskemål av Tierps kommun har Gillet hjälpt till med inventering av konstnärer och hantverkare samt yttrat sig över utkast till turistbroschyrer.

En fototävling för att få fram bilder till vykort har utlysts. Verksamheten har varit god inom Vävstuga, Bagarstuga och Barngrupp. Diverse inköp har gjorts, bl.a kamin, varpa, vävstol och dammsugare.

Strömsbergsboken har tryckts i ny upplaga. Svart/vita vykort har tryckts. Stämpel med den gamla järnstämplen och texten Strömsbergs Bruksgille har beställts. Problemet med skadegörelse i Bruket har diskuterats vid flera tillfällen.

Arrangemang under året har bl.a varit julfest och filmkvällar.

Ett dockteaterprojekt med Lena v Strohkirch, med en offentlig föreställning med Lenas dockteater för 60 barn. Därefter uppföljning för barngruppen med docktillverkning och övning att spela teater. Vidare har Vävstugan gjort resa till Västmanland och Dalarna.

Gökotta, motionspromenader, höststämma, pälssömnadsträffar, Luciafirande med pyssel då de chilenska familjerna från Karlholm bjöds in, bruksvandringar och vis-

ningar av fotoutställningen samt friksvårdsträff arrangerats under året. Det viktigaste arrangemanget var Strömsbergsdagen den 15 augusti med musik, bruksvandringar, utställningar försäljning m.m.

Medlemsantal vid årets slut — 150 personer.

Margareta Wigert

Sydvästra Upplands kulturhistoriska förening

För Sydvästra Upplands kulturhistoriska förening var 1987 ett händelserikt år.

Föreningen erbjöd sina medlemmar många lockande programpunkter, både föredrag och utflykter. Janken Myrdal berättade i mars om Medeltida jordbruk. Ena Lekare bidrog med tidsenlig musik. Senare på året gav Sigrid Kahle en inblick i den islamska världen, och naturfotografen Tore Hagman visade i oktober bilder under rubriken Änglamark.

En utflykt till Uppsala Universitet och det Augsburgska konstskåpet lockade ett flertal deltagare, liksom en kyrkogårdsvandring på Vårfrukyrkogården.

Föreningens årsmöte ägde rum på Ängsö slott, där medlemmarna fick tillfälle att bese slott och utställningen Dräkthistoria i dockformat.

Men den allt överskuggande händelsen ägde rum den 5 december. Då invigde nämligen kulturminister Bengt Göransson, Enköpings Museum. Föreningens ordförande Bengt Niklasson överlämnade därvid symboliskt de ca 20.000 föremål som under tidens lopp samlats, till Enköpings kommun.

Enköpings museum är inrymt i stadens gamla rådhus. Huset byggdes på 1700-talet som privatbostad och klarade sig från den stora stadsbranden 1799. Det användes senare som rådhus och därefter som polishus. 1980 flyttade polisen till det nybyggda Rättscentrum. Museifrågan närmade sig en lösning.

1984 kom renoveringsarbetena igång och året därpå stod huset klart att ta emot samlingarna. Det återstod ett omfattande arbete för museichefen Bengt Svensson att organisera utställningarna. De äldsta fynden och medeltiden har förlagts till källaren och sedan kan man genom de tre våningarna successivt följa utvecklingen fram till sekelskiftets stadsmiljö och statarlasset uppe i vindsvåningen.

Till arbetet på Museet har sydvästra Upplands kulturhistoriska förening anställt två lönebidragsanställda. Dessutom ställer föreningens medlemmar vid behov upp och biträder personalen, så att Museet kan hållas öppet även under veckohelgerna.

Invigningen av Enköpings Museum "har under många år och för många generationer styrelser och medlemmar i föreningen varit ett hägrande mål", skriver förra sekreteraren Birgitta Brolin i sin årsberättelse. Samtidigt har det givit föreningen en plattform för fortsatt inspirerat arbete.

Birgitta Dolfie

Enköpings museum är inrymt i det gamla rådhuset. Teckning Bengt Svensson.

Tensta hembygdsförening

Årsmötet hölls i Tensta bygdegård och kunde hälsa ett 50-tal medlemmar välkomna. Efter sedvanliga förhandlingar och diskussioner bjöds det på smörgåstårta och underhållning.

Den 9 maj besökte länets Hembygdsforskare Tensta med Torild Lindgren i spetsen. De besåg vårt arkiv, gravfält och tiondeboden. De bjöds på kaffe och underhållning av ungdomslaget i Tensta spelmanslag.

På nationaldagen den 6 juni överlämnade Tensta Hembygdsförening en flagga till Lenagården vilket mottogs med största tacksamhet.

Midsommar firades som traditionen är i Klockstapelsbacken i samarbete med ortens övriga föreningar.

Den 23 juni gjordes en kvällsutflykt till den gamla skolan i Morkala där vi fick en levande beskrivning om skolan och dess undervisning. Vi fortsatte färden mot Österby och fick där bese Dannemora fina hembygdsgård där vi också kunde slå oss ner och äta och dricka ur vår medhavda kaffekorg.

Tenstadagen firades som vanligt första söndagen i augusti. Högmässa, invigning och årets krönika.

Årets stora dragplåster var nog lådbilsrally.

Från Ull till helgdagsrock och söndagskjol en demonstation av Per Andersson. "Plöj Gusten" stod för underhållningen på eftermiddagen.

På kvällsprogrammet stod uppträdande av Showdansgruppen "Pleasure" och vi fick åter se och höra Tenstas eget teatergäng "Scendraget." Vädrets makter var ej på vår sida denna dag. Ordentliga regnskurar kom under dagen och förvandlade Klockstapelbacken till en lervälling. Men glädjen var det ändå inget fel på.

Den 3 feb. arrangerade Tensta hembygdsförening i samarbete med Vattholma/ S. Olands avdelning av Studieförbundet Vuxenskolan en Träff i kampanjen "Hela Sverige skall leva" för samtliga boende i Tensta församling. Cirka 50 deltagare kunde lyssna på Kerstin Björk-Jansson när hon berättade om kampanjens budskap.

Tensta Hembygdsförening har under året inköpt en karta över Norunda härad från 1862.

Inger Brantesström

Torstuna Hembygdsförening.

Årsmötet hölls som vanligt i den mycket vackert belägna Härledgården. Där medverkade bl.a. Einar Karlin, som berättade om Simtuna-bygdens historia från istiden fram till våra dagar.

Varje sommar samlas vi till en byvandring och i år besöktes byarna Grinda och Skensta.

Midsommarfesten vid Härled var välbesökt trots dåligt väder. Vårt bygdespel, "När torstunabor utvandrade till Bishop Hill 1846", har även denna sommar uppförts vid Härledgården, just den plats där de dramatiska händelserna en gång har utspelats.

Den 19 juli bjöd på strålande sol och en stor mängd besökare kunde slå sig ned vid borden utanför Härledgården. Då serverades nämligen sill och färsk potatis, smör, bröd och svagdricka, ett omtyckt arrangemang som återkommer varje år. Kvällen därpå gjorde vi ett besök vid Vittinge hembygdsgård. Det är alltid intressant att se hur andra föreningar bedriver sin verksamhet.

Sommarprogrammet avslutades den 23 aug. med spelmansstämman vid Härled. Den arrangeras av Fjärdhundralaget, Enköpings folkdansgille och Torstuna Hembygdsförening.

Ruth Pettersson

Täby Hembygdsförening

Täby kommun har i dag omkring 56 000 invånare. Det innebär 22 500 hushåll. Av dessa är 2 250, d v s 10%, anslutna till Täby Hembygdsförening. Den kvartalstidning och årsskrift, som föreningen ger ut distribueras också till bibliotek, skolor, sjukhus, servicecentra och kommunala organ i övrigt av olika slag. Den breda informationen

Unga och gamla samlas vid båtsmanstorpet från 1700-talet. Foto: Eric Jarneberg.

har gjort många täbybor intresserade för sin hembygd. Det visar sig inte minst vid de utställningsarrangemang, som Hembygdsföreningen svarat för i Centrum och på biblioteken.

Tiotusentals nyfikna besåg exempelvis skärmar och montrar, som under rubriken "Från forntid till framtid i Täby Centrum" bl a visade de stora utgrävningar, vilka möjliggjorde bebyggelsen.

Stora skaror besökte också Rönninge by med Hembygdsmuséet denna vackra sommar. 6 000 glada täbybor trådde midsommardansen och många av dem kom tillbaka till hantverksdagarna i september. Även brasaftnar, utflykter, föreläsningar och marknader blev i år välbesökta.

Täby Hembygdsförening arbetar på sex sektioner. En sysslar med fornminnesvård, en annan ser till att natur- och kulturvård går hand i hand. Slöjdgillet samlar unga och gamla. De museala samlingarna har hängivna vårdare och guider, forskarna samlas kring något intressant objekt varje år och lyckliggör medlemmarna med små publikationer. Den grupp, som har kontakt med skolan, gör en stor och spännande insats, föreläser, åker runt i buss 25 dagar/år, ordnar utställningar m.m.

Årsskriften, den 21:a i ordningen, handlade i år om Hägernäs. Det blev mycket av marinflygets historia och en flygflottiljs (Täbys största arbetsplats på sin tid) upp- och nedgång.

I september 1988 anordnade Täby Hembygdsförening "Hembygdskavlen", en tävling med deltagande av 32 tremannalag från Stor-Stockholms hembygdsföreningar. De tävlande fick under en bussrundtur i den gamla socknen omsorgsfull guidning. Den, som under dagen noga lyssnat, hade inga svårigheter med tävlingsformuläret. Övriga, som hade sikte på den härliga lunchen i skön Upplands-miljö hade det svårare. Skickligast var emellertid Husby-Långhundra.

Täby Hembygdsförening hedrades 1988 av Upplands Fornminnesförening och Hembygdsförbund genom att dess förtjänstmedalj tilldelades ordföranden Eric Jarneberg.

Eric Jarneberg

Upplands Väsby hembygdsförening

Hembygdsföreningens styrelse har under verksamhetsåret 1987 hållit elva protokollförda sammanträden.

Därutöver har styrelsens arbetsutskott haft regelbundna sammanträden dels för att förbereda styrelsens ärenden dels för att på styrelsens uppdrag utarbeta remissvar på inkomna skrivelser.

Ledamöter i styrelsen och engagerade föreningsmedlemmar har även några gånger under året samlats till arbetsmöten för att städa och underhålla Hembygdsgården och föreningens samlingar.

Den 25/3 var föreningen väl representerad vid Länsförbundets årsmöte i Märsta.

Den 25/4 hölls Hembygdsföreningens eget årsmöte i Ladugården. Utöver sedvanliga förhandlingar kåserade Britta Stenberg-Tyrefors om "Lin och nässelteknik".

Den 16/5 medverkade Hembygdsföreningens folkdanssektion i Sekelskiftesdagen på Dragongården.

Den 25/5 medverkade Hembygdsföreningen i Smedbydagen.

Den 31/5 gjordes en mycket uppskattad vårutfärd med buss till Skultuna.

Den 29/8 invigdes det nya servicehuset på Runby torg. I anslutning härtill firades Runbydagen. Hembygdsföreningen deltog och hade till detta datum även flyttat "Hembygdens Dag". Hembygdsgården hölls öppen större delen av dagen med sedvanliga arrangemang — servering, folkdans, kulturpromenader, lotterier m.m.

Den 12/2 medverkade Hembygdsföreningen i Marknadsdag på Norra Berget.

Den 28/12, på Menlösa Barns dag, hölls som vanligt en välbesökt och livligt uppskattad grötfest i Hembygdsgården.

Hembygdsföreningen har under året medverkat i utarbetandet av kommunens kulturminnesvårdsprogram "Kulturhistoriska miljöer i Upplands Väsby". Föreningen har avgivit remissvar på ett flertal skrivelser från Stadsarkitektkontoret bl.a. rörande Vik-Mellangården, Väsby gamla centrum, Östra Carlslund m.fl.

Föreningen har under året påbörjat arbete med att av trycket ge ut Göran Strömbecks skrift om Mårten Aschaneus i samarbete med Hammarby och Fresta församlingar.

Under året har också ett samarbete inletts med bl.a. Vuxenskolan i syfte att producera ett bygdespel för Upplands Väsby.

Nya vykort med motiv från Eds Prästgård och Richard Ericssons lanthandel efter teckningar av Lennart Ericsson har givits ut.

Under året har en fotodokumentering av föreningens samlingar genomförts. Arkivarie Ann-Sofie Johansson har under fyra veckor anlitats för uppordnande av föreningens arkiv.

Öppet Hus i Hembygdsgården har regelbundet hållits en söndagseftermiddag per månad under vår och höst.

Hembygdsgården och föreningens samlingar har visats för ett flertal skolklasser, förskolegrupper och andra intresserade. Hembygdsföreningen har medverkat vid hembygdslektioner i skolor, guidade bussturer m.m.

I samarbete med kulturnämnden och Vuxenskolan har en serie cykelturer och promenader genomförts till kulturhistoriskt intressanta platser inom kommunen.

Föreningen har medverkat vid uppsättandet av skyltar vid flera av kommunens runstenar.

Krukmakeriet har åter tagits i bruk och är under upprustning.

Folkdanssektionen har regelbundet samlats och gjort flera framträdanden bl.a. vid Löwenströmska sjukhuset.

Föreningsbladet har utkommit med tre nummer under året. Mångårige redaktören Inga Engdahl har under året överlåtit sin uppgift till en redaktionskommitté. Under året har nytt format och ny tryckteknik prövats för att om möjligt få fram en bättre produkt till förmånligare kostnad.

Hembygdsföreningens styrelse framför ett varmt tack till Upplands Väsby kommun och dess kulturnämnd, till föreningar och organisationer med vilka ett gott samarbete etablerats, till enskilda donatorer och intresserade föreningsmedlemmar, med förhoppning om ett fortsatt aktivt hembygdsarbete inom vår anrika kommun.

Lennart Lundquist

Vaksala hembygdsförening

Föreningen har under 1987, sitt 8:e verksamhetsår, fortsatt sin verksamhet med god tillslutning från medlemmar och intresserade.

Årsmötet hölls söndagen den 22 februari i Vaksala församlingshem. Wolter Ehn berättade om skolorna i Vaksala från äldre tider.

Hembygdsdagen hölls söndagen den 31 maj. Den började med gudstjänst i Vaksala kyrka som leddes av kyrkoherde Gunnar Granberg. Vaksala kyrkokör och spelmanslag medverkade. Hembygdsdagen fortsatte sedan i församlingshemmet med servering, musikunderhållning av spelmanslaget, utställning av skolkort, gissningstävlan

av olika trädslag. Lantbruksdirektör Harald Linder berättade om "jordbrukets och bygdens utveckling". Visning av Lilla skolan och museet.

Kvällsvandring företogs den 9 juni "från Eke till Oxkällan", med 43 deltagare.

Bussresa ordnades till Östervåla och Gysinge, den 8 augusti.

Höstmöte den 21 oktober i Vaksala församlingshem. Wolter Ehn visade gamla konfirmandbilder och berättade till dem. Björn Jansson berättade om kamratföreningen Ugglorna, en kamratförening från en beredskapsbataljon I 8 Uppsala, från beredskapsåren under 1940-talet, och visade en film från den Finska evakueringen 1944 i Tornedalen. Sång och musikunderhållning.

Upprustning av lilla skolan till föreningsgård har fortsatt under året med många frivilliga medlemmar, som arbetat med att snickra och måla m.m. Under året har 500 arbetstimmar antecknats.

Vårt museum i Tiondeboden har under sommaren varit öppet några timmar i veckan för visning, under 9 veckor.

Arkivgruppen har fortsatt att tillvarata och ordna foton och handlingar.

Studiecirklar 2 st. har varit i gång under året, med läsning av gamla domprotokoll och genomgång av jordeböcker och mantalslängder från Vaksala.

Odlingsprojektet ett försök med odling av säd enligt "äldre former" fortsatte 1987, och vi kunde bärja vår tredje gröda på försäksrutan vid Brillinge.

Medlemsantalet 1987, 369 st.

Stig Eriksson

Veckholms Pastorats Hembygdsförening

Styrelsen har haft sex protokollförda sammanträden.

Föreningen har 1 hedersmedlem 7 ständiga och 160 årsbetalande medlemmar.

Årsmöte hölls 5 april 1987 i Gamla Prästgården i Veckholm. Birger Thisner berättade om kvarnrestaureringen, Trögds Spelmanslag medverkade enligt gammal tradition.

Gamla Prästgården användes även under det gångna året för församlingsträffar, barngrupper, minnesstunder och syföreningsträffar.

Söndagen den 31 maj 1987 återinvigdes Kungs-Husby väderkvarn. Den högtidliga invigningen förrättades av kommunalrådet Sven Hugo Pettersson. Efter avklippningen av det blågula bandet kom en lagom vind, som satte i gång kvarnvingarna. Efter invigningen bjöd kyrkliga syföreningar i Kungs-Husby och Veckholm de talrika besökarna på kaffe. Erik Strand och hans spelmanslag underhöll. Kungs-Husby by har återfått ett minnesmärke, som syns från många håll.

Till alla, som medverkade under restaureringen och vid återinvigningen framför styrelsen ännu en gång ett hjärtligt tack. Ett särskilt varmt tack till vår kvarnmästare Birger Thisner för hans ovärderliga insatser för kvarnen.

Även under det gångna året arbetade vår kvarnmästare Birger Thisner med kvarnens innanmäte och även med kvarnstugans. Där hölls förresten ett sammanträde med kvarnkommitten, som fortsätter sin verksamhet under Birgers ledning. Hembygdsföreningen deltog även midsommar 1987 i gudstjänsten i Veckholms kyrka och därefter med fanborgen till Gamla Prästgården där det bjöds på kaffe. Gåvor under året erhöll Hembygdsföreningen många under året. En stor donation i form av möbler och husgeråd erhöll föreningen från framlidne Sonja Östengård i Nossebro, som härstammade från trakten, bl a Börsta och Gärna ville att en del av hennes saker skulle återkomma till trakten. Även många ortsbor kom ihåg föreningen med stora och små gåvor, för vilka föreningen även här framför ett mycket varmt tack.

Den största gåvan är och blir dock vår väderkvarn, gå gärna dit och besök den nu under vår eller sommaren.

Berthold Beste

Villberga Hembygdsförening

Verksamheten inom föreningen under 1987 har liksom tidigare år varit ganska livlig.

Den 2 april hölls årsmötet och som vanligt har ett antal styrelse- och månadsmöten även hållits.

Tre byvandringar har genomförts, Lundbergs- och Sisshammarsområdet, Håra by samt Hantverkskvarteren i Grillby med sammanlagt 180 st. intresserade "vandrare".

Nationaldagsfirandet på Skogsvallen tillsammans med ortens övriga organisationer, har blivit en årligen återkommande aktivitet för föreningen.

Den 28 juni hade Hembygdsföreningen en stor hembygdsfest där folkdansgillet, fyra orkestrar och två blandade körer medverkade, vilket lockade en talrik publik.

Den sedvanliga friluftsgudstjänsten hölls i juli med ca 40 deltagare. Den 13 september anordnades en bussutflykt till Knivsta Hembygdsgille, där de 50 resenärerna blev sakkunnigt guidade av Per Thunström.

Några fester har föreningen också kostat på sig under året, grötfest i samband med årets första månadsmöte, s.k. knytkalas i oktober och luciafirande kl. 5 i ottan den 13 december.

Utöver de agerande från klass 5A orkade faktiskt 49 personer upp i vinternatten.

Enabygdssamlingen har ej tillförts någon större mängd nytt material, men den har istället varit väl utnyttjad av amatörforskare från flera platser i Uppland och Västmanland.

Dessutom av gymnasieelever som fått i uppgift att sammanställa sina respektive orters historia.

Enabygdssamlingens lokaler har besökts av personal från riksantikvarieämbetet, Historiska Muséet, Televisionen och Sveriges Radio. De senare för en inspelning av Hembygdsföreningens lokaldokumentära verksamhet.

Ett av de äldre affärshusen i Grillby är denna byggnad som flyttades från Sneby/Kälsta i Litslena 1873 av Johannes Waldius, som också blev den förste handlaren i huset.

Mellan 1878 och 1883 hette affärsidkaren Anton August Andersson, varefter Johannes Waldius återkom igen. 1889 överläts affären på Henric Lindroth som 1893 sålde den till Johan August och Harald Forss. 1906 blev Karl Norman ägare till huset. Karl Norman dog 1912, men måste ha varit en stor personlighet, eftersom folk i bygden fortfarande benämner huset som "Normans" och den öppna platsen framför som "Normans Torg". Efter hans död blev Sigfrid Palmertz affärsföreståndare fram till 1933 då Ivar Isaksson tog över. Han ansvarade för affären fram till 1964 då Bengt Jelgert blev föreståndare.

Den siste ägaren av affären kom att handla med annorlunda ting än vad det brukar finnas i en diversehandel, i det att Leif Emtin 1979 handlade med delar till amerikanska bilar som varusortiment. 1988 inköptes huset av en privatperson som nu byggt om det till en exklusiv privatbostad.

Husets 104-åriga handelsbodhistoria är därmed en avslutad epok. Men begreppet "Normans" kommer säkert att länge till leva i bygden. Kortet är taget 1910. (Troligtvis av Sanfrid Lindström eller Konrad Elofsson).

Forskargruppen har fortsatt sitt arbete med att kartlägga bygdens historiska utveckling samt att totalinventera närings- och befolkningsutveckling i Grillby samhälle 1870—1950.

Den 15 december besökte några medlemmar efter inbjudan Krigsarkivet, Armémuséum och Historiska muséet.

Två vykort med motiv från Grillby har tagits fram under året.

Erik Strand

Älvkarleby Hembygdsförening

Föreningen har haft 9 protokollförda styrelsesammanträden, fördelade över hela året. *Vårstämman* hölls den 5 april och *höststämman* den 25 okt. Efter sedvanliga förhandlingar vid stämmorna förekom sång, musik och föredrag. Bl a talade antikvarie Eva Wallner om Uppländska traditioner vid jultid. *Verksamhet i övrigt*: Föreningen har deltagit i Röda Korsets besökstjänst. Traditionsenligt firades "*Valborgsmäss*", vid Sydkap intill Dalälven. Manskörsång och vårtal förekom. *Fallens Dag* firades den 14 juni. En tradition som förekommit i många år, men gör nu några års uppehåll på grund av stora ombyggnadsarbeten vid Älvkarleby kraftverk. Föreningen hade inbjudit alla invandrare i Älvkarleby och finska föreningens sångkör sjöng. *Midsommarafton* firades på Gammelgårdens festplats, där tal och dans kring majstången förekom, samt serverades stora, goda laxsmörgåsar.

Årets stora begivenhet är utan tvekan *Byss-Calle-stämman* som alltid går av stapeln 3:dje söndagen i augusti. Spelmän från stora delar av vårt land med nyckelharpor och andra instrument hade hörsammat kallelsen. Här samlades man kring minnesstenen efter Byss-Calle till allspel. Mellan spelningarna talade eldsjälen Jarl Holmström om gångna tiders spelmän. Dess förinnan hade de flesta bevistat högmässan i närbelägna Älvkarleby kyrka. Även här deltog några nyckelharpspelmän. God stämning och "gott" väder gjorde att det blev en lyckosam och fin stämma.

Gammelgården har hållits öppen varje söndag under sommarmånaderna. En hel del abonneringar på annan tid har också förekommit. Problem med vissa vasstak vid Gammelgården har uppstått. Det visar sig att nya tak måste läggas. Vass är en bristvara. En byggmästare som har tittat på det hela har kommit med ett kostnadsförslag på ca 130 000:—.

Vi har även under detta år anlitat Kulturarvet i Falun för att ge våra gamla föremål en behövlig varsam upputsning och rep.

Ett sammanträffande med Kulturnämnden i Älvkarleby har ägt rum, där det diskuterades ett ev. "bygdespel" i Stig Dagermans anda. En minnesutställning om folkskolläraren och hembygdsforskaren A.N. Sandén (avliden sen många år) fanns i Sörmyrgården under sommaren. Hans fina fjärilsammling är nu förvarad i Sörmyrgården.

Älvkarleby-dräkten invigdes 1:ta advent. Dräktgruppen deltog i gudstjänsten i Kyrkan, där även nyckelharpspelmännen Olov Johansson och Kurt Tallroth medverkade. Vid samkvämet i församlingshemmet medverkade också spelmännen. Föreningens ordf. höll föredrag om dräktens tillkomst och dokumentation. Ett mycket idogt arbete med bl a studier av olika slag har nedlagts.

Det anrika Skutskärs sågverk har upphört med sin tillverkning av sågade varor, hembygdsföreningen har tilldelats den sista plankan. Föreningens medlemmar har under året deltagit i olika aktiviteter såsom kulturnämndsmöte, information av annat slag på bl a biblioteket. Ett samarbete mellan föreningen och idrottsrörelsen i Älvkarleby, ÄIK, har ägt rum. Vi har bl a hyrt ut festplatsen till danskvällar och marknadsdagar under sommaren. Detta samarbete har inte alltid gått utan friktion, men allt går

att lösa om bara rätta viljan finns. Genom ett uppoffrande arbete av föreningens medlemmar har vår verksamhet kunnat föras vidare.

Detta arbete har i första hand inriktats på att vårda och bevara vår hembygds kulturminnen.

Bertil Rådebäck